
การรอกการกำหนดโทษ และรอกการลงโทษ

โดยปกติเมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ศาลก็จะวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ ถ้าเห็นว่าจำเลยกระทำผิดจริง ศาลก็จะกำหนดโทษลงไปในคำพิพากษาว่าให้ลงโทษอย่างไร เป็นจำนวนเท่าใด และมีการลงโทษจำเลยไปตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษานั้นทันที แต่ในบางคดีศาลอาจเห็นว่า การกระทำผิดนั้นไม่ร้ายแรง และการจำคุกในคดีนี้จะเป็นการจำคุกครั้งแรก เพราะผู้กระทำผิดยังไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ถ้ามีเหตุผลสมควรที่จะแสดงว่า ผู้กระทำผิดสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ศาลก็มีอำนาจที่จะพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษไว้ก่อนได้ตามมาตรา 56

การรอกการกำหนดโทษ หมายถึง การที่ศาลพิพากษาว่า จำเลยกระทำความผิดจริง แต่ศาลจะยังไม่กำหนดโทษลงไปว่าจะให้จำเลยได้รับโทษเท่าใด โดยศาลจะรอกการกำหนดโทษไว้ก่อน

การรอกการลงโทษ หมายถึง การที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดจริง และกำหนดโทษลงไปแล้วในคำพิพากษา แต่ศาลเห็นว่ายังไม่สมควรจะลงโทษจำเลยทันที จึงให้รอกการลงโทษไว้ก่อน

หลักเกณฑ์รอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษ

มาตรา 56 วรรคแรก "ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมา

ก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษ แต่รอการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

๗ ล ๗"

หลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะพิพากษาให้รอการกำหนดโทษ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นการกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและไต่คดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หมายความว่า ศาลจะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษได้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายอื่นบัญญัติเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน มาตรา 33 ให้ศาลรอการลงโทษได้ทุกชนิด แต่โดยหลักทั่วไปของมาตรา 56 นี้ ศาลรอได้เฉพาะโทษจำคุก ดังนั้น ความผิดที่จำเลยถูกฟ้องในคดีที่ศาลจะพิพากษาให้รอนี้ ต้องเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุก และในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี จะมีโทษปรับหรือไม่ก็ได้ โทษจำคุก 2 ปีนี้ เป็นโทษที่ศาลกำหนดหลังจากมีการเพิ่มโทษ หรือลดโทษ แล้วถ้าหากมี

ตัวอย่าง 1 ก.กระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์ซึ่งกฎหมายระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลจะลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 2,000 บาท ถ้าศาลเห็นสมควรจะให้รอการลงโทษได้ ก.ต้องชำระค่าปรับ 2,000 บาท เพราะโทษปรับไม่มีการรอต้งบังคับไปตามโทษปรับ

ตัวอย่าง 2 ศาลจะลงโทษจำคุก 3 ปี มีเหตุลดโทษ 1 ใน 3 ดังนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะรอการลงโทษได้ เพราะเมื่อลดโทษแล้วเหลือโทษจำคุก 2 ปี

ตัวอย่าง 3 คดีนี้จำเลยถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษามาแล้ว 6 เดือน ถ้าคดีนี้ศาลจะลงโทษ จำคุก 2 ปี 6 เดือน ศาลจะรอการลงโทษไม่ได้ เพราะโทษจำคุกตามคำพิพากษา เกิน 2 ปี

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกฟ้องหลายสำนวน และศาลสั่งรวมพิจารณา ถ้าศาลพิพากษาแต่ละสำนวนให้จำคุกไม่เกิน 2 ปี แม้เมื่อรวมทุกสำนวนแล้วโทษจำคุกจะเกินกว่า 2 ปี ศาลก็ให้รอการลงโทษไว้ได้

ตัวอย่าง โจทก์ฟ้องจำเลยเป็น 2 สำนวน ศาลพิจารณาพิพากษารวมกันแล้วพิพากษาลงโทษจำคุกสำนวนที่ 1 ให้จำคุก 1 ปี สำนวนที่ 2 ให้จำคุก 1 ปี 6 เดือน รวม 2 สำนวนเป็นจำคุก 2 ปี 6 เดือน ศาลรอการลงโทษได้ โดยศาลวินิจฉัยว่า หลักเกณฑ์ตามมาตรา 56 ที่ว่าคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หมายความว่าคดีแต่ละสำนวนเป็นรายคดี (ฎีกาที่ 1328 - 1329/2518)

นอกจากนั้น ในกรณีที่ฟ้องสำนวนเดียวกัน แต่หลายกระทงความผิด ศาลลงโทษเรียงกระทงความผิด ถ้าแต่ละกระทงศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี แม้รวมทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกเกิน 2 ปี ศาลก็รอการลงโทษได้เช่นกัน

ตัวอย่าง ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเป็นรายกระทง ๆ ละ 1 ปี รวม 3 กระทง เป็นโทษจำคุก 3 ปี ศาลให้รอการลงโทษได้ เพราะต้องพิจารณาแต่ละกระทงเป็นรายกระทงไป ถ้าแต่ละกระทงจำคุกไม่เกิน 2 ปี ศาลรอการลงโทษได้ (ฎีกาที่ 1594/2523 และ ที่ 1989/2523)

2. ไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษในความผิดฐานประมาทหรือลหุโทษ ดังนั้น ถ้าผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษมาก่อน แต่เป็นโทษชนิดอื่น เช่น โทษปรับ ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ศาลจะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษได้

หลักเกณฑ์ตามข้อ 2 นี้ มีความหมายเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ตามมาตรา 23 ขอให้ดูรายละเอียดในคำอธิบาย มาตรา 23

ที่ว่า "ไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน" นั้น คำว่า ก่อน หมายถึง ก่อนศาลคดีนี้พิพากษา ทั้งนี้ เพราะจุดมุ่งหมายของการรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษ ก็เพื่อช่วยให้คนที่ไม่เคยรับโทษจำคุกจริงในเรือนจำต้องมารับโทษในความผิดที่ไม่ร้ายแรงนักในคดีที่จะให้รอนี้ ดังนั้น ถ้าปรากฏว่าจำเลยเคยรับโทษจำคุกมาแล้วก็ไม่เกิดประโยชน์ในการที่จะให้รอโทษไว้ และแม้ว่าก่อนการกระทำความผิดคดีนี้ ผู้กระทำความผิดจะยังไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เพียงจะมาได้รับโทษจำคุกก่อนศาลคดีนี้พิพากษาก็ตาม ศาลรอการลงโทษไม่ได้

การรอการลงโทษไม่ว่าผู้ใดเคยได้รับโทษจำคุก ฉะนั้น ผู้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในระหว่างรอการลงโทษของคดีอื่น อาจได้รับการรอการลงโทษอีกได้ในคดีหลัง

กรณีที่ผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษในความผิดฐานประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลให้รอการลงโทษได้ ยังเข้าหลักเกณฑ์ข้อ 2 นี้ เหตุที่กฎหมายยกเว้นให้เนื่องจากการกระทำความผิดโดยประมาท เป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนาชั่วร้าย ส่วนความผิดลหุโทษก็เป็นความผิดเล็กน้อย และแม้ไม่ได้กระทำโดยเจตนาก็เป็นความผิด ดังนั้น จึงสมควรยกประโยชน์โดยให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดอีกครั้งหนึ่งได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

3. การที่ศาลให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ ศาลคำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่น อันสมควรปรานี ศาลจะรอการลงโทษโดยไม่

อ้างเหตุผลสมควรอย่างไรก็ได้ อย่างน้อยที่สุดศาลก็จะอ้างว่าพฤติการณ์ทั่ว ๆ ไปในคดีสมควร
รอกการลงโทษ (ฎีกาที่ 573/2492) เหตุผลต่าง ๆ ที่ศาลจะนำมาอ้างนี้แบ่งออกเป็น 3 พวก
ใหญ่ ๆ คือ 1. สภาพส่วนตัวของผู้กระทำ ความผิดได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติ
ปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิด
2. สภาพแห่งความผิด เช่น ลักษณะของการกระทำผิด ความหนักเบาร้ายแรงของการกระทำ
 ฯลฯ 3. เหตุอันอันควรปราณี จะเป็นเหตุใดก็ได้ที่ศาลเห็นสมควรนำมาอ้าง เช่น ผู้กระทำ
ผิดเป็นหญิงทำความผิดไม่ร้ายแรง หรือเป็นผู้กระทำผิดรู้สำนึกตัวพยายามบรรเทาความเสียหายที่
เกิดขึ้น เหตุผลต่าง ๆ ที่ศาลอ้างนี้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง แม้กฎหมายจะ
กำหนดข้อเท็จจริงชนิดนั้น ๆ แล้ว ศาลสามารถใช้ดุลพินิจไปทางใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ เช่น
อายุ อายุน้อยศาลให้รอก อายุมากศาลก็รอกได้ ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1886/2523
จำเลยอายุ 57 ปี เป็นข้าราชการพยาบาลไม่เคยทำความผิดมาก่อน ความผิดที่ทำคือ ทำ
รายงานเท็จ โดยพฤติการณ์ และโดยเหตุผลแห่งรูปคดีมีเหตุสมควรศาลให้รอกการลงโทษ หรือ
เช่น จำเลยอายุ 15 ปี ป้องกันเกินสมควรแก่เหตุศาลให้รอกการลงโทษ (ฎีกาที่ 1061/2514)
ประวัติ เช่น เคยประกอบคุณงามความดีมาก่อน เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด และเป็นนายตำรวจ
รับราชการมาด้วยดี กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ศาลพิพากษาจำคุกคนละ 1 ปี
ศาลเห็นสมควรรอกการลงโทษไว้ 3 ปี (ฎีกาที่ 1202/2520) เช่น กำนันยิงผู้ตายเพราะ
สำคัญผิดว่าผู้ตายจะยิง เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ จำเลยมีประวัติความประพฤติดี ศาล
รอกการลงโทษ (ฎีกาที่ 1843/2522) **ความประพฤติ** คล้ายกับประวัติ เป็นสิ่งที่ประพฤติดี
ปฏิบัติเป็นปกติในปัจจุบัน ศาลมักอ้างควบคู่กันกับประวัติ เช่น เป็นผู้มึประวัติความประพฤติดี
สติปัญญา หมายถึง การกระทำผิดเพราะโง่เขลาเขาปัญญา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ **การศึกษาอบรม**
เช่น กำลังอยู่ในระหว่างศึกษา เป็นนักเรียน นักศึกษา (ฎีกาที่ 2454/2522) หรือหมายถึง
ระดับการศึกษาอบรม เช่น จำเลยได้รับการศึกษาเพียงชั้นต่ำ เป็นเหตุให้ทำผิดขึ้น ศาลรอกการ
ลงโทษได้ หรือ จำเลยได้รับการศึกษาสูง มีความรู้ดี ศาลอาจไม่รอกการลงโทษเพราะเป็นผู้มี
ความรู้ดีชอบชั่วดี ไม่สมควรกระทำผิด หรือศาลอาจจะไม่รอกการลงโทษ เพราะมีความรู้ดี สมควร

ให้โอกาสใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ **สุขภาพ** พิจารณาว่าสุขภาพของผู้กระทำผิด ถ้าต้องรับโทษจำคุกจะเป็นอันตรายร้ายแรงหรือไม่ **ภาวะแห่งจิต** เช่น กระทำผิดเพราะถูกบีบบังคับจิตใจ หรือเพราะบันดาลโทสะขาดความยับยั้งคิด **นิสัย** เช่น เป็นคนมีนิสัยดี โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่น หรือเป็นคนนิสัยเห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น ชอบพาลเกเรหาเรื่องคนอื่น **อาชีพและสิ่งแวดล้อม** เช่น ประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน หรือเป็นผู้อยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ดี คบหากับนักเลงอันธพาล มั่วสุมในแหล่งที่มีการกระทำผิดชุกชุม **สภาพความผิด** เช่น กระทำผิดโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตของผู้อื่น ศาลไม่รอกการลงโทษ (ฎีกาที่ 1995/2519) กระทำตามหน้าที่ แต่เกินเหตุไปโดยความหวังดีต่อราชการ ศาลรอกการลงโทษ (ฎีกาที่ 1116 - 1118/2517) กระทำประมาทไม่ร้ายแรง (ฎีกาที่ 1232/2515) บิดาผู้ตายมีส่วนก่อเหตุ และไม่ตั้งใจเอาความ ผฎีกาที่ 2251/2515) กระทำป้องกันสิทธิ แต่เกินสมควรแก่เหตุ (ฎีกาที่ 978/2514, ที่ 745/2516) เป็นผู้เข้าร่วมในการวิวาทไม่ปรากฏว่าทำร้ายใคร และได้รับบาดเจ็บไม่มาก (ฎีกาที่ 727/2467) เอาปลาที่มีผู้จับในหนองไปเป็นหลักทรัพย์ แต่ทำโดยเชื่อว่าเป็นหนองสาธารณะ (ฎีกาที่ 715/2515) เหล่านี้อศาลรอกการลงโทษ ตัวอย่างที่ศาลไม่รอกการลงโทษคือ ช่มชู้นฆ่าเราเด็กอายุ 10 ปี (ฎีกาที่ 1812/2520) ขับรถยนต์ชนคนตายโดยประมาทอย่างร้ายแรง (ฎีกาที่ 1226/2515) ผู้คุมประมาทปล่อยให้นักโทษหนีไปได้ 4 คน (ฎีกาที่ 338/2457) ส่วน **เหตุอันควรปรานี** เช่น หลงทำผิดเพราะสามีใช้ (ฎีกาที่ 82-86/2506) ปลัดอำเภอลงแกลั้งชังคนเกินอำนาจ โดยโทสะจริตไป 1 วัน เมื่อผิดไปแล้วเสยทำสำนวนว่าผู้นั้นหลบหนีและต่อสู้เจ้าพนักงาน ศาลตัดสินว่าไม่ควรลงโทษให้เสียคน จึงให้รอกการลงโทษไว้ (ฎีกาที่ 849/2482)

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลจะสั่งให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวผู้กระทำผิดไป เพื่อให้โอกาสกลับตนเป็นคนดี โดยกำหนดระยะเวลาที่ให้ออ ว่าให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษมีกำหนดระยะเวลาเท่าใด

แต่ต้องไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา การปล่อยตัวศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติด การที่ศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ แล้วปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปโดยศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดไว้ด้วยนั้น ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพียงบางข้อ หรือทุกข้อก็ได้ ตามที่เห็นสมควร แต่จะต้องเป็นเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 56 วรรคสอง และวรรคสาม ".....เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อดังต่อไปนี้

- (1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นควรในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ
- (2) ให้ฝึกหัด หรือทำงานอาชีพเป็นกิจลักษณะ
- (3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพฤติดที่อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดเช่นเดียวกันนี้อีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้"

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ เป็นการช่วยป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดอีก โดยศาลจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดี ประกอบกับรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติ ว่าอะไรเป็นสาเหตุของการกระทำผิด จากนั้น ศาลจึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติให้เหมาะสมแก่กรณี ตัวอย่างเช่น ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ประกอบอาชีพให้เป็นหลักเป็นฐาน จึงทำให้ขาดรายได้มาเลี้ยงชีพ หรือไม่มีความรู้เพียงพอที่จะประกอบอาชีพสุจริตได้ ศาลก็จะกำหนดเงื่อนไขให้ทำงานอาชีพเป็นกิจลักษณะหรือให้ไปฝึกหัดอาชีพ ในกรณีที่กระทำความผิดเพราะคบหาสมาคมกับนักเลงอันธพาล หรือมั่วสุมกับพวกนักเลงเล่นการพนัน หรือพวกเสพยาสุรายาเมา ศาลก็จะกำหนดห้ามไม่ให้คบหาสมาคม กับบุคคลเหล่านั้น หรือห้ามประพฤติตนเช่นนั้น ส่วนการกำหนดให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลจะกำหนดไว้เป็นครั้งคราว ก็เพื่อช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้กระทำความผิดระมัดระวังตนไม่ให้วนกลับไปกระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิด ได้มีผู้ช่วยแนะนำ ตักเตือน แก้ปัญหาให้

เมื่อศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติแล้ว ต่อมาภายหลัง ความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้นั้น ผู้อนุญาตพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น ศาลสั่งให้ผู้นั้นไปฝึกหัดอาชีพ ต่อมาปรากฏว่าผู้นั้นได้ฝึกหัดอาชีพจนสามารถจะประกอบอาชีพได้แล้ว ไม่มีความจำเป็นจะต้องฝึกหัดอีกต่อไป ศาลมีอำนาจที่จะสั่งแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนเงื่อนไขที่กำหนดไว้ได้ หรือถ้าศาลเห็นสมควรอาจจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งที่ศาลยังไม่ได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้นอีกได้

ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ โดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติไว้ ตั้งแต่เมื่อศาลพิพากษา ศาลจะมากำหนดเพิ่มเติมในภายหลังไม่ได้ แม้ว่าจะยังอยู่ในระหว่างระยะเวลาที่รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษนั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากมาตรา 56 วรรคสามให้อำนาจศาลแก้ไขเพิ่มเติม เพิกถอน หรือกำหนดเงื่อนไขที่ยังไม่ได้

กำหนดเพิ่มเติม เฉพาะเมื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขไว้ก่อนแล้ว ต่อมาเมื่อพฤติการณ์เกี่ยวกับการรอกการควบคุมความประพฤติ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เมื่อศาลไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติไว้แต่แรก ก็ย่อมไม่มีกรณีที่พฤติการณ์เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติจะเปลี่ยนแปลงไป อันจะเป็นเหตุให้ศาลแก้ไขเพิ่มเติม หรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม ตามมาตรา 56 วรรคสามได้

ผลของการรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษ ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ จะต้องกระทำตนเป็นคนดี ให้สมกับที่ศาลให้โอกาสแก้ไขกลับ เนืองกลับตัวอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ถ้าผู้กระทำความผิดไม่สำนึกตน ไปประพฤติไม่ดี หรือไปกระทำความผิดอีก ก็ไม่สมควรที่จะได้รับประโยชน์จากการรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษนั้นอีก ดังนั้น กฎหมายจึงบัญญัติสภาพบังคับที่ผู้กระทำความผิด จะต้องได้รับ ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติ หรือได้ไปกระทำความผิดขึ้นอีก ดังนี้ คือ

1. กรณีกระทำผิดเงื่อนไข

มาตรา 57 "เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตัดเตือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษ ที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้"

เมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนดไว้ ศาลมีอำนาจเลือกดำเนินการได้ดังนี้

- 1.1 ตักเตือนผู้กระทำความผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- 1.2 กำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนด วิธีนี้ใช้กับการรอกการกำหนดโทษ คือเดิมศาลยังมิได้กำหนดโทษไว้ศาลจะใช้วิธีกำหนดโทษที่ยังไม่ได้กำหนดแล้วลงโทษไปเลย

หรือจะให้รอกการลงโทษที่ศาลกำหนดขึ้นใหม่ต่อไปตามกำหนดระยะเวลาเดิมก็ได้ วิธีนี้ต่างจาก กฎหมายลักษณะอาญาเดิม ซึ่งใช้คำว่า "กำหนดและลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนด" ดังนั้น เดิมศาล ต้องกำหนดโทษแล้วลงไปเลย แต่ปัจจุบันต้องบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 57 นี้

1.3 สั่งลงโทษที่รอไว้เลย วิธีนี้ใช้กับการรอกการลงโทษ ศาลได้กำหนด โทษไว้แล้ว เมื่อผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ศาลมีอำนาจลงโทษที่รอไว้ลงไปเลย

ทั้งนี้ ศาลใช้ดุลพินิจได้ตามที่เห็นสมควรว่าจะใช้วิธีใด ศาลอาจเลือกใช้ วิธีที่ 2 หรือวิธีที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยไม่จำเป็นต้องว่ากล่าวตักเตือนตามวิธีที่ 1 ก่อน

ข้อสังเกต คือ การที่ศาลจะทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความ ประพฤตินั้น ศาลอาจทราบได้เอง หรือจากคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือของเจ้าพนักงาน ก็ได้ ซึ่งต่างกับมาตรา 56 วรรค 3 ที่ต้องมีคำขอของบุคคลต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ ศาลจะทราบ เองไม่ได้

2. กรณีกระทำความผิดอีก

มาตรา 58 "ถ้าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิด อันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ ความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่ พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอกการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี

แต่ถ้าภายในเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา 56 ผู้นั้นมิได้ กระทำความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษ หรือถูกลงโทษในคดีนั้น แล้วแต่กรณี"

ผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษถ้าได้ไปกระทำความผิดขึ้นมาใหม่ ภายในกำหนดระยะเวลาที่รอ ผู้นั้นจะต้องถูกเอาโทษที่รอมาบวกกับโทษคดีหลัง เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 ได้กระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ ระยะเวลาตามข้อนี้นับจากวันที่ศาลพิพากษาให้รอ จนถึงวันที่ได้กระทำความผิดอีก ว่าอยู่ในระหว่างกำหนดเวลาที่ให้รอหรือไม่ เช่น ศาลให้รอกการลงโทษไว้ 5 ปี หลังจากวันที่ศาลพิพากษามา 2 ปี ได้กระทำความผิดอีก กำหนดเวลานับแต่วันที่ศาลพิพากษาจนถึงวันที่กระทำความผิดคือ 2 ปี จึงเป็นการกระทำความผิดในระหว่างระยะเวลา 5 ปีที่ศาลให้รอ ความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีกนั้น จะถูกฟ้องหรือถูกศาลพิพากษาเมื่อใดไม่สำคัญ เช่น ศาลพิพากษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2528 ให้รอกการลงโทษไว้ 2 ปี ต่อมาวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2530 ได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกคดีลักทรัพย์ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2530 ก็ยังอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อนี้ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดก่อน แม้ศาลจะพิพากษาลงโทษในระหว่างเวลาที่รอ ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ เช่น ก.ถูกฟ้องว่ากระทำความผิดเป็น 2 คดี ศาลคดีที่ 2 พิพากษาก่อนคดีแรกให้รอกการลงโทษไว้ 3 ปี ต่อมาระหว่างที่รอกการลงโทษคดีที่ 2 นั้น ศาลคดีแรกพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ก. ดังนี้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะเอาโทษที่รอไว้มาบวก

2.2 ความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีกนั้น ไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ดังนั้น แม้จะเป็นการกระทำความผิดที่ได้กระทำภายในกำหนดระยะเวลาที่ศาลให้รอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อนี้

2.3 ศาลได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีก หมายความว่า ความผิดที่ได้กระทำขึ้นอีกนั้น ต้องมีคำพิพากษาของศาลชี้ขาดให้จำคุก โดยไม่มีเหตุยกเว้นไม่ต้องรับโทษ (ฎีกาที่ 528/2476) ดังนั้น ถ้าศาลคดีหลังพิพากษาลงโทษรับ

อย่างเดี่ยว หรือกักขัง โดยไม่ได้ลงโทษจำคุก ก็ยังไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อนี้ โทษจำคุกตามคำพิพากษาคดีหลังต้องเป็นคำพิพากษาให้จำคุกจริง ๆ ไม่ใช่ยกโทษจำคุกตามมาตรา 55 หรือรอการลงโทษจำคุกครั้งใหม่นี้อีก (ฎีกาที่ 484/2482, ที่ 1601/2497, ที่ 1983/2497) การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน ไม่ใช่เป็นการที่ศาลลงโทษจำคุก (ฎีกาที่ 1208/2509)

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้นแล้ว ศาลคดีหลังต้องเอาโทษจำคุกคดีแรกมาบวก เรียกว่า เป็นการบวกโทษ โดยศาลต้องปฏิบัติ ดังนี้ ถ้าเป็นกรณีรอการกำหนดโทษ ศาลคดีหลังจะต้องเป็นผู้กำหนดโทษจำคุกของคดีก่อนที่ให้ออกรอกำหนดโทษไว้ แล้วเอาโทษที่กำหนดนี้มาบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง รวมเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการกำหนดโทษที่รอการกำหนดนี้ ศาลจะกำหนดให้จำคุกเกิน 2 ปีไม่ได้เพราะขัดกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา 56 ส่วนกรณีรอการลงโทษ ศาลคดีหลังต้องเอาโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกกับโทษในคดีหลัง รวมเป็นโทษที่ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับ

ตัวอย่าง 1 ก.ถูกศาลพิพากษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2528 ให้จำคุก 1 ปี แต่ให้ออการลงโทษไว้ 3 ปี ต่อมาวันที่ 1 เมษายน 2529 ก.กระทำผิดฐานทำร้ายร่างกาย และถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน ศาลต้องเอาโทษจำคุกคดีแรกมาบวกเข้ากับโทษคดีหลัง รวมเป็นโทษที่ ก.ต้องรับ คือจำคุก 1 ปี 6 เดือน

ตัวอย่าง 2 คดีแรก ก.ถูกศาลพิพากษาให้จำคุก 6 เดือน แต่ให้ออการลงโทษไว้ 2 ปี หลังจากศาลคดีแรกพิพากษาได้เพียง 3 เดือน ก.ขับรถโดยประมาท ทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส และถูกศาลลงโทษจำคุก 3 เดือน ดังนี้ ศาลคดีหลังไม่ต้องนำโทษจำคุกคดีแรกมาบวก เพราะการกระทำผิดคดีหลังเป็นการกระทำความผิดโดยประมาท

ข้อสังเกต 1. การบวกโทษที่รอไว้เข้ากับคดีหลัง แม้รวมกันแล้วจะเกินจำคุก 50 ปีก็ได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 51 เพราะไม่ใช่เป็นการเพิ่มโทษ

2. โทษจำคุกตลอดชีวิตไม่มีการเอาโทษที่รอไว้มาบวก เพราะเป็นโทษไม่มีกำหนดระยะเวลา (ฎีกาที่ 600/2515) จะเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี ตามมาตรา 53 ก็ไม่ได้

3. โทษที่รอไว้ และถูกนำมาบวกกับโทษคดีหลัง ต้องนำมาบวกเฉพาะโทษจำคุก เพราะโทษอื่นรอไม่ได้ ต้องบังคับไปตามคำพิพากษาอยู่ก่อนแล้ว เช่น คดีแรกศาลลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับ 500 บาท แต่รอการลงโทษไว้ ต่อมาศาลคดีหลังลงโทษจำคุกจำเลย 1 ปี และปรับ 1,000 บาท โดยศาลเอาโทษที่รอไว้มาบวก รวมแล้วจะได้รับโทษในคดีนี้ คือ จำคุก 1 ปี 6 เดือน และปรับ 1,000 บาท

4. ในกรณีที่ศาลรอการลงโทษไว้หลายคดี เมื่อมีการบวกโทษต้องเอาโทษที่รอไว้ทุกคดีมาบวก แต่ต้องเป็นการกระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่รอของทุกคดีนั้นด้วย ถ้าการกระทำความผิดในคดีหลังได้กระทำเมื่อพ้นกำหนดรอการลงโทษของคดีใดก็ไม่ต้องเอาโทษที่รอไว้ในคดีนั้นมาบวก ตัวอย่างเช่น ศาลพิพากษาพร้อมกัน 3 คดีในวันที่ 1 มีนาคม 2528 ให้ลงโทษจำคุก ก.คดีละ 1 ปี แต่ให้รอการลงโทษไว้ทั้ง 3 คดี โดยคดีที่ 1 ให้รอไว้ 1 ปี คดีที่ 2 ให้รอไว้ 3 ปี และคดีที่ 3 ให้รอไว้ 5 ปี ต่อมาวันที่ 1 มิถุนายน 2529 ก.กระทำความผิดฐานฉ้อโกง ถูกศาลลงโทษจำคุก 1 ปี ศาลต้องเอาโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีที่ 2 และที่ 3 มาบวก รวมเป็นโทษจำคุก 3 ปี แต่เอาโทษที่รอคดีที่ 1 มาบวกไม่ได้ เพราะ ก.กระทำความผิดคดีหลังนี้เมื่อพ้นกำหนดการรอการลงโทษของคดีที่ 1 แล้ว

ผลเมื่อพ้นกำหนดที่รอไว้ ถ้าภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษไว้ ผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดขึ้นมาก็จะพ้นโทษตามมาตรา 58 วรรคแรก และไม่ได้ถูกศาลลงโทษเพราะกระทำผิดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ ตามมาตรา 57 ถือว่าผู้นั้นพ้นจากการที่จะกำหนดโทษ หรือพ้นจากการที่จะถูกลงโทษ แล้วแต่กรณี โดยไม่ถือว่าผู้นั้น

เคยได้รับโทษจำคุก จึงไม่เป็นการพ้นโทษจำคุก ไม่เป็นเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 92 และ 93
เมื่อได้กระทำความผิดขึ้นอีกภายหลังพ้นระยะเวลาที่รอการลงโทษไว้ (ฎีกาที่ 2104/2511)